ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ ՓՕԼԻԹԻԳԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱՖՐԷՑԻ ՃԱՄԻ ՆԷՎԱՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱԲՕՆԷ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՆ

Պիր սէնէլիք . . . . . . 180 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . . 90 »
Իւչ այլըգ . . . . . . 50 »

ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՆ

Բօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչին

Պիր սէնէլիք . . . . . 220 ղրշ.
Ալթը այլըգ . . . . . 110 »

20 ՓԱՐԱ

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՑԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթըրը իչին

1 վէ 2 ինճի սահիֆէյէ . . . 5 ղրշ.
4ինճի սահիֆէյէ . . . . 2 »
[illegible], Շիրքէթ վէ ումումա [illegible]
2 վէ 3ինճի սահիֆէլէրէ . . 6 ղրշ.
4ինճի սահիֆէյէ . . . . 4 »
[illegible] օլուր :
Մէվզուն նաֆիլէ տայիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ աթբա օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ տըր :

20 ՓԱՐԱ

Խարբէրտանէսի վէ մաթպաասը , Սթամպօլտա Պապը Ալի ճատտէսինտէ խալի Պաշը Զապթիյէ սօգաղը քէօշէսինտէ նումէրօ 3տէ տիր : — Կազէթանըն ումուրը խարէ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ քեաղըթլէր մէվատտ հաղդընտա Միւտիրի կազէթէ Յովհան Ծինկէօզեանա միւրաճաաթ օլունմաղը կէրէկ , քեաղըթլէր մէքթուպլարըն տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտէր :

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՄԸՍԸՐ

Սալը սապահը Մաքէյնը Հիտիվյալէտա վուգու պուլունըընը եաղըրըլըը մէճլիսը խասսը վիւքէլա կէճէյէ գատար իճթիմաա իթմիշ վէ րիվայէթէ կէօրէ , իշպու մէճլիստէ Հիճազ մէսէլէսի հագգընտա միւզաքէրաթ ճէրէյան էյլէմիշ տիր :

Տիւն տախի Շէյխ Խալիլ էֆէնտի հազրէթլէրի իլէ Տախիլիյէ նազըրը Մահմուտ Նէտիմ փաշա հազրէթլէրի վէ Շուրայը Տէվլէթ րէիսի Ալիֆ փաշա հազրէթլէրի աղշամա գատար Մապէյնտէ պուլունտուգլարընտան , մագամըրընը Թէշրիֆ իտէմէմիշլէր տիր :

Պիր Գահիրէ թէլէկրաֆընըն պէյանընա կէօրէ , Խըտիվին շէրէֆինէ Ինկլիզ ասքէրի թարաֆընտան իճրա օլունաճագ րէսմի կէչիտ` եարընքի ճումա կիւնիւ վուգու պուլաճագ տըր :

Խըտիվ կէճէլէրի խամիլիյէ սէրայընտա կէչիրիպ , կիւնտիւզլէրի իսէ ճէզիրէ սէրայընտա իգամէթ իտէյօր իմիշ :

Ինկլիզ ասքէրի սիւրաթլա պիր պիրինտէն խապէրտար օլմագ իւզրէ Գահիրէտէ պիթթուն գըշլալար թէլէկրաֆլար իլէ պիրպիրինէ րապթ օլունմուշ տուր :

Խըտիվին մէօհրտարըլըգ խըտմէթինէ Թային օլունտուղը եաղըճըն Մըսըրը Սապիթ պաշանըն կէչէն կիւն Իսքէնտէրիյէյէ ազիմէթ իթտիկի իլան օլունմուշ իսէ տէ , միւթէախխարէն ալընան մալումաթա կէօրէ , պաշայը միմարլէյհ իշպու հարէքէթինի կէլէճէք հաֆթայա թէալիգ իթմիշ տիր :

—

Գահիրէտէ նէշր օլունմագտա պուլունան Իթթիհատ նամ կազէթանըն ալաֆ. սէպտէմպէր 28ինճի նիւսխասընտա պէր վէճհը աթի օգունմուշ տըր ·

Սէպտէմպէրին 26 ընճը սալը սապահը Խըտիվ հազրէթլէրի` քէնտիսի մախսուս իւնիֆորմայը կիյինմիշ օլտուղը վէ մայէթինտէ պիր չօգ զէվաթ պուլունտուղը հալտէ , ճէզիրէ սարայընա կիթմիշտիր : Խըտիվին կէչտիկի թարիգին իքի Թարաֆընտա խըրճախըրճ գալապալըգ պիրիքիպ Խըտիվի քէմալը ինթիզամաթլա սէլամլամըշլար տըր ·

Սաաթ 9 պաշլարընտա Խըտիվէ արզը հիւրմէթ վէ ուպուտիյէթ իթմէք իւզրէ պիր չօգ զէվաթ սարայա կէլմիշ կիպի , պէտէվի արապլար տա մէվկիի մէզքիւրտէ սըրա իլէ տիզիլմիշլէր իտի : Նիլ քէօփրիւսի տախի պայրագլարլա տօնատըլմըշ իտի : Խըտիվ հազրէթլէրի տէրհալ Մահմուտ պէյ իլէ պիրատէրլէրինի վէ Մահմուտ պաշայը Հուզուրընա գապուլ իթմիշ կիպի , մուախխարէն տէ Չէյխի Նուպարը վէ պագը իւլէմա վէ չէյխլէրի գապուլ էյլէմիշ տիր :

Շէյխ էլ Արապի` րէֆիգլէրի նամընա պիր նութգ իրատ իթմիշ , վէ կէրէք Խըտիվին մուհաֆազասը վէ կէրէք մէմլէքէթին մէվզդայէսի իչին սուսպալը իսէրէք մէզալիմէ խիթամ վէրմիշ տիր :

Խըտիվ հազրէթլէրի` պու պապտէ պէյանըմ թէշէքքիւր իլթիֆաթէն սօնրա , իւլէմայա չէօյլէ տէմիշ տիր ·

«Իւլէմա՛ , տայիմա մէմլէքէթինիզէ միւթէալլիգ օլան վէզայիֆինիզի իճրա իտիւպ , պաշգա իշ իլէ մէշղուլ օլմայընըզ վէ միլլէթիմի պօլիթիգա իշլէրինէ գարըշտըրմայընըզ : Էկէր պէօյլէ իճրայը մուամէլէ իտէրսէնիզ , պէնի խօշնուտ իթմիշ օլուրսունուզ · Էկէր իշիտտիկիմ պիրի պու էմրիմէ իթաաթ իթմէզ իսէ , պիհուտէ եէրէ փիրար իթմէսէ վէ պէնիմ թէհտիտիմին գաչընմայա չալըշաճագ տըր · օլ քիմէսնէ պէք չէթին ճէզայա չարփըլաճագ , վէ իմ լուղէթի մէրգումի ճէզայէն մուհաֆազա իթմէյէճէք տիր :»

—

Իսքէնտէրիյէտէն պաղը Խունանլըլարըն Խուրշիտ գաթլ իթմէք վէ Ավրօպալըլարը գըրմաան կէչիրմէք իւզրէ պիր իթթիֆագը խաֆի աագտ իթմիշ օլտուգլարընա տաիր Աթինատա Մ. Ճիվանօփուլոսըն նէշր իթտիկի պիր թէլէկրաֆտան տօլայը Խունան Հէյէթը վիւքէլա րէիսի Մ. Թրիգուբիսին օլ պապտա բրոթէսթօ իտէրէք հիւքիւմէթը Խունանիյէնին շան ու հայսիյէթինի միւդաֆաա իթմէք մագսատիյլէ վէքիլի մուամիլէյհ պէյնինտէ նամուս տավասը գալգըշտըղը կազէթամըզը օգույանլարա մալում տըր : Շահիտլէրին իֆատէսինէ վագթ պուլունմասը իչին տավայի մէզքիւրըն րուիյէթի հօկտէմպըր 28է թալիգ օլունմուշ տըր : Շահիտլէր մէյանընտա Տէրսաատէթ Խունան սէֆիրի Մ. Անտրէ Գօնտուրիօթի տախի պուլունուպ , սէֆիրը միւշարիլէյհ` պու խուսուստան տօլայը Աթինայա կիտէճէք տիր : Հէյէթը վիւքէլա րէիսի Մ. Թըրիգուբի տախի Աժանս Հավասըն մուգըրր թէլէկրաֆնամէլէրինտէ միւնտէրիճ հավատիսլէրի պէրաասը իլան իթմէսինի խահիշ էյլէտիւ իթմիշ օլտուղունտան տէմին իտէճէք տիր :

—

Էւրօփէ կազէթասը` Մըսըր վուգուաթը սախիրէսինտէն տօլայը Աթինայա իլթիճա իթմիշ օլան պազը Սուրիյալըլարտան պիր խայլի մէքթուպլար ալմըշ իթմիշ տիր : Պու Սուրիյալըլար` Աթինա Օսմանլը գօնսօլոսընըն քէնտիլէրինտէն ֆարգըզար լէրա պասուբօրթ գայտը իւճրէթի իսթէմէքտէ օլտուղունը պէյան իլէ , պու պապտէ հիւքիւմէթը Սէնիյէնին լութֆ ու մէրհամէթինի խաթըրլաթ իթմէքտէ , վէ Մըսըրա սուհուլէթլէ ավտէթ իտէպիլմէլէրի իչին իշպու մուամէլէյի գալտըրմասընը մէհճունէն իճրայը խուսուսընտա էվամիրը լազըմէնին իսթալըն տէվլէթը Օսմանիյէտէն նիյազ ու րէճա էյլէմէքտէ տիրլէր :

—

Նէօյէ [illegible] կազէթասընտա պէրվէճհը աթի օգունմուշ տըր ·

«Մուգավէլէյի ազա իտէն Թարաֆէյն (տէվլէթը Օսմանիյէ իլէ Խունանիսթան) պէյնինտէ մուգավէլէնին ֆիլէն իճրասը պաշլընտա պիր ուֆագ նոգթայի իխթիլաֆ պուլունտուղը զաննի իտէրիզ :

«Լօնտրա լայիհէսի հուտուտընըն միւնասիպ պիր սուրէթտէ թահտիտի զըմնընտա մահալլինէ ֆէննի գօմիսիօնլար կէօնտէրիլմէսի` Պապը Ալի ճանիպինտէն միւնասիպ զանն օլունմագտա տըր :

«Մուգավէլէ իգթիզասընճա Խունանիսթանա Թէրք օլունան 4 նոգթատան պիրիսի օլան Կոնիճա հուտուտըը Թահլիյէտէն սօնրա , մէզքիւր 4 նոգթա Խունանիսթանա թէսլիմ օլունաճագ տըր : Խունանիսթան հիւքիւմէթի իսէ` միւնազաա տիկէր իկի նոգթայա ատ թահթիլէրէ գաթիէն պիր Թարաֆ օլտուղունտան , թէօրտունճիւ նոգթա օլան Կոլնիճա խաթթը հուտուտունըն Թահտիտինէ իչին մահալլինէ պիր ֆէնն գօմիսիօնը կէօնտէրիլմէսինէ գատար , տիկէր իկի նոգթանըն Խունանիսթանա Թէսլիմի սահա միւնասիպ օլաճաղընը զանն իտէյօր · Թարաֆէյնին օ գատար էհէմմիյէթի հաիզ օլմայան պու նոգթա իւզէրինտէ տախի իթթիֆագ իտէճէքլէրինի իւմիտ իտէրիզ :»

—

Տիւնքի Նէօյէ Ֆրայէ Փրէսսէ միւնտէրիճ Փէսթէր Լլօյտ` պիր Թէլէկրաֆընա կէօրէ , պու քէրրէ Սըրպիսթան բայըթախթընտա գըրալը ճախթտան աչըլը ալմագ մագսատիյլէ գուրուլմուշ պիր իթթիֆագը խաֆի մէյտանա չըգարըլմըշ իմիշ :

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Հալէպտէ պուլունան Գէլքբըր էֆէնտինին պալըլարը ինկիլթէրրա թէպայասը օլմագ խասասընտա պուլունտուգլարընտան , պունլար հագգընտա նէ եօլտա մուամէլէ լազըմ կէլէճէյի Հալէպ վիլայէթինտէն իսթիֆսար օլունմուշ , վէ Պապը Ալի տախի մէմալիքը Շահանէյէ սէյահաթ իտէն Ինկիլիզ էճնէպիլէրին Թօմա վէ հէրէսէ էճնէպի մուամէլէսի թէպայասը տէվլէթը Օսմանիյէտէն մաատուտ օլուպ , հագլարընտա օլ վէճհիլէ մուամէլէ լազըմ կէլէճէյի էմր ու իշար պույրուլմուշ օլտուղունը Մօնիթէօր [illegible] նագլ էյլէյօր :

—Ալթընճը Տաիրէ սանտըղընըն հիսապլարընա պագըլմագ իւզրէ Թահթը մէօհրէ ալընտըղը եազըլմըշ իտի ;

Տաիրէի մէզքիւրէ Թարաֆընտան վէրիլէն մալումաթա կէօրէ , Թահթը մէօհրէ ալընան տաիրէ վէզնէսի օլմայըպ , ճէզայի նագտի գօչանլարը հիսապընըն րույէթի իչիւն գօչանլար պիր սանտըղա գօնուլարագ Շէհր Էմանէթի Թարաֆընտան մէօհրլէնմիշ տիր : Պու ճէզայի նագտի իւզէրինէ պաղը մէրթէպէ հիլէ կիրմիշ օլտուղու ղալթէն Թահթը շիւպհէտէ իմիշ :

—Կէչէն կիւն Իզմիրտէ վուգու պուլտըղընը եազտըղըմըզ պիր հարիգ իւզէրինէ շէհրը մէզքիւր իլէ Տէրսաատէթ պէյնինտէքի Թէլէկրաֆ խաթթըընըն միւնգաթի օլտուղունա տաիր զուհուր իտէն պիր րիվայէթի Լ'[illegible] Թէքզիպ իտէյօր ·

—Մարտին միւթէսարրըֆը մապըգ Սալիհ պաշանըն 3000 ղրուշ մաաշ իլէ Թէգաիւտ իտիլտիյի մէսմու տըր :

—Տիւնքի կիւն Սիրքէճի իսքէլէսինտէ շըմէնտէֆէր սթասիօնու համմալլարընտան Արապկիրլի պիր Գիւրտ վակօնլարտան գախըպ Թաշըրմագտա իքէն վակօնլար արասընա սըգըշարագ միւթէէսսիրէն վէֆաթ իթմիշ տիր :

—Գէօթահիա սանճաղընտա Թավի Ուշագ նամ մահալտէ օգոստոսըն 30ընճը սալը կիճէսի , Միրալիլէրին տիւքքեանլարընտան հարիգ զուհուր իտէրէք , էթրաֆա սիրայէթ իտիւպ , 173 տիւքքեան , 16 խանէ վէ 3 խան Թամամէն միւհթէրիգ օլմուշ վէ իշպու ֆէլաքէթ պէք չօգ քիմսէնէլէրին զարուրէթինի մուճիպ օլտըղը օլ Թարաֆտան խապէր վէրիլմիշ տիր :

Եինէ Գէօթահիատան իշար օլունտուղունա կէօրէ , շէհրը մէզքիւրտէ 4 սըտան պէրու զըղամուգ խաստալըղը զուհուր իտիւպ , հիւքիւմէթ իճրա իտիւպ , համթա Պուլ միւլքէթինտէն 400 գատար զիւքիւր պու իլլէթտէն վէֆաթ իթմիշ տիր :

—Հուտավէնտիկեար գօմիսիօնու պաշ քիթապէթ մէմուրիյէթինին իլղասընտա մէզմի , գօմիսիօնը մէզքիւր պաշ քեաթիպի Ֆէազիմ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի պու քէրրէ Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր :

—Գարատէնիզ պօղազընըն խարիճինտէ Կիլէ նամ մահալտէ էվվէլքի կիւն րիւզկեարըն շիտտէթինտէն նաշի 5 գըթաա էէլքէն գայըղը գարայա տիւշմիւշ տիւր :

—Ֆրանսըզ սէֆարէթինին մալէթ վաբօրու` պէրայի Թալիմ տիւն ազիմէթ Մարմարա տէնիզինէ միւթէվէճճիհէն հարէքէթ էյլէմիշ տիր :

—Իշիթտիյիմիզէ կէօրէ , Գասըմ պաշաա Հասան Տէմինտէ պիր մարանկօզ` համիլէ պուլունան հարէմինի , չօճուղու տիւշիւրմէտիկինտէն տօլայը տէօյմէիլէ պաշլատըղընտան , մէզպուրէ տայագտան միւթէէսսիրէն չօճուղու տիւշիւրմիւշ վէ քէնտի տախի վէֆաթ էյլէմիշ տիր :

—Թիւրքիշ Հէրալտ կազէթասը Խունանիսթանա Թէրք օլունան արազիտէքի էմլաքը վագֆիյէ վէ միւլքիյէ հագգընտա պիր պէնտ նէշր իտէրէք , օլ պապտէ Թէշէքքիւլ իտէն միւխթէլիթ գօմիսիօնա պու քէրրէ Խունան տէվլէթի Թարաֆընտան ղայէթ տիրայէթլի վէ իսթիգամէթլի մէմուրլար Թային օլնտուղունը , վէ Խունան տէվլէթինին պու գօմիսիօնա պու տէրէճէ էհէմմիյէթ վէրիպ պու կիպի մէմուրլար Թային իթմէսի` իշպու մէզքիւրէյէ պէտէլ հիւքիւմէթը Սէնիյէյէ վէրմէսի լազըմ կէլէն 2 միլեօն լիրա կիպի պիր մէպլաղը ճէսիմտէն նաշի օլտուղունը պէյան , վէ հիւքիւմէթը Սէնիյէ ճանիպինտէն տախի պու մատտէյէ հասրը նազարը տըգգաթ իտիլմէսինի Թավսիյէ իտէյօր :

—Ումուրը Նաֆիա նէզարէթի` վիլայէթ միւհէնտիսլէրի Թարաֆընտան Թանզիմ օլունան բլանլար մուճիպինճէ Անատօլունըն եէրի պիւյիւք եօլլարընըն Թամիմ ու ինշասընը էմր իթմիշ տիր : Իշպու ամէլիյաթըն իճրասընա պաշլանմաղա [illegible] Թութուլմուշ իշ [illegible] խարիճ իտէճէքլէր , [illegible] հէր քէօյլիւ` միւխթէլիֆ գազալարտա ինշաա օլունաճագ եօլլարըն ուզունլուղընա նիսպէթլէ մուայյէն պուլունաճագլար եանի պիր գաչ կիւն չալըշաճագլարտըր :

Նաֆիա նէզարէթինին պիր նիզամնամէսի մախսուսը` քէօյլիւլէրին չալըշաճագլարը միւտտէթի Թային իթմէքտէ տիր :

—Կիւմիւլճինէտէն եազըլըյօրնա կէօրէ , փանթի Թիճարէթ մահքէմէսինտէ վուգու պուլան պիր գապահաթտան տօլայը ճէզա մահքէմէսինտէ իգամէի տավա օլունմուշ տըր : Մէզքիւր Թիճարէթ մահքէմէսինին րէիսի Ալի էֆէնտի իլէ ազալարը վէ զապթ քեաթիպլէրինին էսամիսի Թանզիմ օլունան իթհամնամէտէ եազըլը իտի ;

Կիւմիւլճինէ պիտայէթ մահքէմէսի տախի մէզքիւրըը պուհէէթ իտիպ , պու մազնուննարը 1 հաֆթա մահպուսիյէթ ճէզասընա հիւքմ էյլէմիշ տիր :

—Սէլանիքտէն Թիւրքիշ Հէրալտա եազըլան պիր մէքթուպտա կէօրէ , Պուլկարիսթան հուդուտունտան 100 գատար Պուլկար հայտուտը Սէլանիք վիլայէթինի Թէճավիւզ իթմիշլէր իսէ տէ , ասաքիրի Օսմանիյէ միւֆրէզէլէրի պունլարը միւնհէզիմ վէ պէրիշան իտէրէք , պիր Թագըմընը Պուլկարիսթանա ֆիրարա վէ պիր Թագըմընը տա Թէսլիմէ մէճպուր իթմիշլէր տիր :

Էնտէրյալի մէքթուպէ րէիսի Թարաֆընտան Բէրլին Պօստանըլըննաքի ալէլթիւն քէօյլէրին Պուլկար էհալիսի իլէ Սիրօզ գազապասընտա պուլունան Պուլկարլարա կէօնտէրիլէն իֆատէնամէլէրտէ , Մակէտօնիանըն Պուլկարիսթանա իլհագը մագսատընըն գուվվէտէն ֆիիլէ կէթիրիլմէսինէ քէմալը ճիտտիյէթլէ տավէթ օլունմըշլար տըր : Պագը նուֆուզլը Պուլկարլար` [illegible] կէլիպ էշգըյա չէթէլէրի Թէրթիպ իթմէքտէ իմիշլէր :

Էլհասըլ սահիպը մէքթուպ` Պուլկարիսթանըն պու մագսատը պիր ան էվվէլ պաշա չըգարմագ իչին պէք զիյատէ չալըշմագտա վէ պէք չօգ նուֆուզ իլէ ագչէ սարֆ իթմէքտէ օլտըղը կիպի , Բուսխատաքի Սլավ գօմիթէլէրի Թարաֆընտան տախի խանէ վիւրուտինին արտը արասը քէսիլմէտիյինի պէյան , վէ հաթթա պու էֆքեարըն Մակէտօնիատա ույանմասը իչին Սէլանիքտէ կէճէլի վէ կիւնտիւզլիւ պիր մէքթէպ Թէէսիսի [illegible] Պուլկարիսթանըն Թարաֆընտան տէֆաթէն 5000 լիրա կէօնտէրիլտիյինի վէ հալա տա կէօնտէրիլմէքտէ օլտըղունը իլավէ իլէյօր :

—Կէչէն բազար կիւնիւ Պէօյիւք Ատասը ավճըլար պիր չօգ [illegible] վուրմուշլար տըր : Պու գուշլարըն չօգլըղընը պագըլար իսէ , պու սէնէ պէք չէթին պիր գըշ օլմասը մէլհուզ տըր :

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս շիրքէթինին [illegible] Պէյօղլու [illegible] Թէլէկրաֆլար տըր ·

Գահիրէ 4 Թէկտ.

Միրալայ Մաքֆէրսոն` եարըն Հինտիսթանա միւթէվէճճիհէն հարէքէթ իտէճէք տիր : Մուամիլէյհ` Մըսըրա կէլմիշ օլան Հինտ ասքէրինին նըզամընը կէօթիւրէճէք տիր :

Սգօչեա տաղը Ֆէրգուսը տախի Իսքէնտէրիյէյէ ավտէթ իտէյօր . օրատան վաբօրլարա բագիլայէն Ինկիլթէրրայա կիտէճէք տիր :

Լօնտրա 4 Թէկտ.

Մ. Կլատսթօն Հավէնտէն նամ մահալլէն ավտէթ իթմիշ տիր :

Աթինա 4 Թէկտ.

Մէճլիսը մէպուսան իշպու ալաֆը. Թէկտէմպըրին 30ընտա իճթիմա իթմէք իւզրէ տավէթ օլունմուշ տըր :

Լօնտրա 4 Թէկտ.

Մուհաֆազաքեարլար` (գօնսէրվաթէօր) կէճէքէ ֆէվգէլատէ իճթիմատա չէտիտ պիր միւզաքէրէյէ հազըրլանըյօրլար :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Պիր վագթ կուրին վարդապետ իքէն մաւախարէն հարէքէթը նամէրզլիքեսինտէն տօլայը Բաթրիգ Ամէն. Տ. Տ. Ներսէս Սրբազան հազրէթլէրի Թարաֆընտան [illegible] Խորէն Խանճեան Սարգիս պու տէֆա Պօլիսա կիտէրէք , քէնտիսի վարդապետ պըֆաթընտա կէօսթէրիլ Գուտաաը Շէրիֆ Թագտիս իթմիշ տիր ;

—

Էվվէլքի կիւն Տօղթոր Թիրեագեան իլէ , մէֆթահ իտէն չօճուղուն պէտէրի քիթապճը Բաբազեան Աւետիս աղա պօլիս մէճլիսի Թարաֆընտան Տէրսաատէթ միւտտէիուլումումիլիյինէ իրսալ օլունուպ , պունլար չօճուղա վէրիլէն լաճ հագգընտա [illegible] իտիլմիշ իտի :

Իսթիթլաիմիզէ կէօրէ , Տօղթոր Թիրեագեանըն տիւպլօմասը պուրա Մէքթէպը Թըպպիյէսինտէն հէնուզ Թաստիգ իտիլմէմիշ օլամաղըպ , մէքթէպը մէզքիւր [illegible] Թաստիգ [illegible] :

Մէզքիւր գարարըն նէտէն իպարէթ օլտուղունը հէնուզ խապէր ալամատըղ տըր :

—

Մեծ. խմբագիր Տէր Թէրճ. Էֆք. պատուական լրագրոյ ·

Երանկայի Առաջնորդ Գեր. Հմայեակ Ս. Եպիսկոպոս Դիմաքսեան յառաջիկայ կիրակէ , որ է սեպտ. 26 , Թաղիս Եէնի-Գաբուի Ս. Առաքելոց եկեղեցին պատարագելուն համար , խորհուրդս կը խնդրէ Ձերդ Մեծապատուութենէն որ պատուական լրագրոյդ միջոցաւ բարեհաճիք ծանուցանել ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան :

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
[illegible]

22 Սեպտ. 1882
Ի Թաղ. Խորհրդ.
Եէնի-Գաբուի

ՄԸՍԸՐ

Թայմզ կազեթասը, սօն նիւմերօլարընտան պիրինտէ Մըսըր մէսէլէսինտէն պահս իտէրէք, Ինկիլթէրրանըն՝ տիկէր պիր տէվլէթին հօգուգընը Թանըմամագ էֆքեարընտա ասլա պուլունմատըղընը, վէ նէ տէ տէվլէթլէրին ինֆիալլընը մուճիպ օլմագ իսթէտիկինի պէյան իտէյօր վէ տէյօր քի, «Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթի՝ իճրա իթտիկի ֆիւթուհաթտան միւնհասըրըն քէնտիսինէ մախսուս պիր մէնֆաաթ չըգարմագ ըզըը տիւշիւնմէզ. Մըսըրըն Թէսքինը ահվալի իլէ Թէշքիլաթ ու Թէնսիգաթը ճէտիտէսի՝ եալընըզ Ինկիլթէրրա Թարաֆընտան իճրա օլունաճագ իսէ տէ, պու մուամէլէ՝ մէնֆաաթը ումումիյէ նամընա վէ Մըսըրը միւմքին մէրթէպէ մէթին վէ գավի պիր հիւքիւմէթ սըրասընա կէչիրմէք գիւտիւլէ իճրա օլունաճագ տըր. Ինկիլթէրրանըն ասըլ մագսատը՝ Սիւվէյշ գանալընը պիր Արապինին Թէշէպպիւսաթընտան մասուն սագլամագ, վէ Մըսըր Էհալիսինէ էյի պիր հիւքիւմէթին ֆէվաիտինի կէօսթէրմէք վէ պու ֆէվաիտի Թահթը Թէէմմինէ ալմագտան իպարէթ տիր. Իթթիխազ օլունաճագ տիկէր պիլճիւմլէ Թէտապիր՝ իշպու իճրաաթա միւթէվագգըֆ պուլունաճագ տըր։

«Ինկիլիզ հիւքիւմէթինին իշթիզալ իտէճէկի պաշլըճա մէսէլէ՝ Ֆրանսանըն միւտաալաթը պիզիմ (Ինկիլթէրրանըն) միւտաալաթըմըզը Թէվաֆուգ իթմէսի խուսուսը տըր։ Պիզ սուրէթը սահիհէտէ պէյան իտէրիզ քի, Ինկիլթէրրա հիւքիւմէթի՝ Ֆրանսանըն մուվաֆագաթընը իսթիհսալ իտէճէք խաթթը հարէքէթտէ միւմքին մէրթէպէ իլէրուլէ վարմագ իւզրէ սարֆը ղայրէթ ու իգտամ իտէճէք տիր. Զիրա Ֆրանսանըն Մըսըրտա մէնաֆիի մախսուսէսի օլտուղը կիպի, տէվլէթը միւշարիւլէյհա Աֆրիգատա պէօյիւք պիր տէվլէթ օլուպ, 30 սէնէտէն պէրու տէ Շարգ մէսէլէլէրինտէ Ինկիլթէրրանըն միւթթէֆիգի օլմուշ տըր։

«Պուկիւն ազ վագթ մուգատտէմ Մըսըրտա իճրաի հիւքմ իտէն ուսուլը իտարէյի պիւսալիթին տէլըիթիրմէք հազըրլաթէն մուվաֆըգը մասլահաթ օլաճագ տըր։ Էհալիյի Թահրիք իտէն վէ ֆէրգաի միւլկէյէ պիր նէվի սահիպի կիպի կէօրինէն պիւճիւմլէ միւշքիլաթ պէրթարաֆ օլաճագ տըր, վէ իլէրուքէ ագտ օլունաճագ մուգավէլէնամէ հագգընտա հէր նէ գարար իթթիխազ օլունուր իսէ օլսուն, շու սահիհ տիր քի, Ինկիլթէրրա պու պապտէ ինհիսարը Թամմ իւզրէ վէ Ֆրանսանըն ինֆիալլընը մուճիպ օլմայաճագ տէրէճէտէ իճրաի մուամէլէ իտէճէք տիր։ Ահվալ՝ Ինկիլթէրրայը եալընըզ միւտախէլէ իթմէյէ մէճպուր իթմիշ օլտուղու կիպի, իլէրուտէ Թէտապիր իթթիխազ օլունտուգտա, մէնաֆիի Թիճարիյէ վէ պօլիթիգիյէսինին էնզարը իթթինայէ ալընմասընա տայիր Ֆրանսանըն միւթալէասը սահիհէսի ելպէթթէ նազարը տըգգաթա ալընաճագ տըր։»

* *
*

Թէզաիւք պու պապտէ Բէլ Մէլ կազէթ նամ Ինկիլիզ կազէթասը տախի պէրվէճհը աթի պէյանը էֆքեար իտէյօր.

«Մըսըրըն Թէնսիգի մասաէսինէ հազըրնտա իպթիտար օլունաճագ տըր. Ֆագաթ պաշլըլարը Արապիի մագլուպ իթմիշ օլտուղումըզտան տօլայը իսթէտիկիմիզ եարտըմը Թէմամըյլա հուրր օլտուղումըզը Թէէյյիտէն խուսուս իտէրլէր իսէ, Էւրոպայը պու պապտէ բէք զիյատէ պիգտայօ վէ պիֆիւթուր զաննիթմիշ օլուրլար։

«Մըսըր ասիլէրիլէ իսթէտիկիմիզ կիպի վուրուշապիլմիշ իսէք, պու խուսուս Ինկիլթէրրանըն միւնհասըրըն քէնտի մէնֆաաթընա վէ գօմշուլարընըն զարարընա օլարագ Մըսըրըն ահվալինի Թաատիլ իթմէք նիյէթինտէ պուլունմատըղը հագգընտա Ինկիլիզ հէյէթը վիւքէլլարընըն տէրմէյան իթտիքլէրի պագը պէյանաթը գավիյէլէրինին տէվլէթլէր Թարաֆընտան ճիտտէն Թահթը նազարա ալընմասընտան գալիլ օլապիլմիշ տիր։

«Մըսըրըն պիր միւտտէթ զայըը մուայէնէ իլէ ասքէրի իշղալ Թահթընտա պուլունմասը՝ իպթիտաի մուխաասմաթտա տէրէօհտէ իտիլէն Թաահհիւտաթընըզգ ու Թէճաւուզ տիմէք օլմաղընը իսպաթ իթմէք իսթասընտա պուլունմալըր՝ 1878տէ Ինկիլթէրրանըն, Պէրլին գօնկրէսինտէ իթտիկի բրօթէսթօլարա միւրաճաաթ իտէպիլիրլէր. Մէզքիւր բրօթէսթօլարըն նէթիճէսի օլարագ Պուլկարիսթանըն Բուլղար Թարաֆընտան իշղալի միւտտէթի ազալմըշ տըր։

«Շիւպհէսիզ Ինկիլթէրրա՝ Մըսըրտա չօգ չէյ իթմէյէ հազըր տըր. Ֆագաթ տէվլէթը միւշարիւլէյհա՝ մէվճուտ օլան Թաահհիւտաթը տիւէլիյէյի իխլալ իտէճէք տէրէճէտէ հալը հազըր էամի -Ն-Ն-ե--յը Թաատիլ իտէր իսէ, հէր հանկը պիր տէվլէթ՝ լօրտ Սալիզպըրինին Թահրիրաթը ումումիյէսինտէ Թային օլունան էսաս ու գաիտէյէ իսթինատէն իկ սուրէթը Թէսվիյէյէ իսթիբաք իտէն պիլճիւմլէ տէվլէթլէրին Թաատիլինի Ինկիլթէրրա իսթիհսալ իթմէքտէ հագլը օլաճագ միւշարիւլէյհա Թարաֆընտան օլունան իճրաաթը Թաատիլ իթմէքտէն իսթինքաֆ իտէմէլէր։

«Մամաֆիհ պունունլա տիմէք իսթէմէյիզ քի պիւճիւմլէ տէվլէթլէր վէ խուսուսէն Ինկիլթէրրանըն Թաահհիւտաթընը պագը սագլամայը իտին իսրար իտէճէքլէր տիր։ «Օլմուշ պիթմիշ իշ» բէք գուվվէթլի պիր տէլիլ իսէ տէ, էկէր մէնֆաաթը տիւէլիյէյէ միւթէալլիգ օլան մէսէլէլէրտէ Էվրօպա իթթիֆագընըն նուֆուզ ու հիւքիւմէթինի Թաստիգ իթմէքտէն իսթինքաֆ իթմէք իսթէսէք, մէվգիիմիզ հէմ մանէն վէ հէմ սիյասէթէն բախնէտար օլուր։»

ՄԱՅՐԵՆԻ ԼԵԶՈՒՆ ԵՒ ՆՐԱ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԴՊՐՈՑՈՒՄ

Թիֆլիսում նէչր օլունան Մշակ կազէթասընըն սահիպի Գրիգոր Արծրունի էֆէնտինին չէհրը մէզգիւրտէ ինիգատ իտէն Էնճիւմէնը Մուալլիմինին (Ուսուցչական ժողով) պիր իճթիմաընտա լիսանը մատէրզատ հագգընտա սալատէքի սէրլէվհա իլէ պիր մէգալէ կրատ ու գրաամ իտէրէք, մուախխէրէն կազէթասընա տախի տէրճ իթմիշ, վէ պու մէգալէ պէք գըյմէթլի մէթալիպ ու միւթալէաթը շամիլ պուլունտըղընտան աշաղըյա տէրճինի ուֆուրա կէօրիւրիզ։

1.

Մանկավարժութիւնը ճիշդ գիտութիւն չէ։

Ճիշդ գիտութիւն անուանվում է այնպիսի մի վարդապետութիւն, որ ներկայացնում է հաստատ մշակված օրէնքներ, որ հետզհետէ զարգանալով, մշակած, արուած ունի այնպիսի ճշմարտութիւններ, ակսիօմաներ, որոնք անժխտելի են։ Ճիշդ գիտութիւնը կարող է զարգանալ, առաջ գնալ, բայց այն, ինչ որ արդէն դարձել է մի անգամ նրա հաստատ ստացուածքը, —նա դառնում է անժխտելի, անհերքելի ճշմարտութիւն, նա դառնում է ակսիօմա։

Այդ տեսակ գիտութիւններն են. մաթեմատիկա, բնական գիտութիւնները, ստատիստիկա (1), հոգեբանութիւն և այլն։

Բայց, օրինակի համար, բժշկականութիւնը, որ ինքն հիմնվում է ճիշդ գիտութիւնների վրա, ինչպէս անատոմիա(2), ֆիզիօլօգիա(3) և առհասարակ բնական գիտութիւնները, —ինքն ճիշդ գիտութիւն չէ, այլ ճիշդ գիտութիւնների վրա հիմնված փորձառական արհեստ է։

Նոյն բանն է և մանկավարժութիւնը։ Նա ինքն ճիշդ գիտութիւն չէ, բայց, որպէս փորձառական արհեստ, հիմնվում է և պէտք է հիմնվի ճիշդ գիտութիւնների վրա՝ հոգեբանութեան վրա և ֆիզիօլօգիայի վրա։ Ինքն հոգեբանութիւնը ոչինչ չէ առանց ֆիզիօլօգիայի և անատոմիայի։

Ուրեմն թէ բժշկականութիւնը և թէ մանկավարժութիւնը, թէ և իրանք ճիշդ գիտութիւններ չեն, այլ փորձառական, էմպիրիկական արհեստներ են, բայց երկուսն էլ հիմնվում են ճիշդ գիտութիւնների վրա և առանց այդ ճիշդ գիտութիւնների՝ գոյութիւն ունենալ չեն էլ կարող։

Առհասարակ բժշկականութեան և մանկավարժութեան մէջ մեծ նմանութիւն կայ։ Բժշկականութեան մի ճիւղ, թերապիա (4) ասված գիտութիւնը, բուն բժշկութիւնը, որ սովորեցնում է մարդուն, ինչպէս պէտք է բըժշկել հիւանդ օրգանիզմը,(5) հիւանդ կազմուածքը, թերապիա ունի իր որոշ կանոնները, իր որոշ տեսութիւնը, իր թէօրիան,(6)— բայց երբ բանը գործնականութեան է հասնում, երբ բժիշկը պէտք է ձեռք տայ մի հիւանդ մարդու բժշկելուն, նա այլ ևս չէ կարող անպայման հետևել թերապիայի ընդհանուր կանոններին, այլ բժշկելու ժամանակ պէտք է աչքի առաջ ունենայ բժշկվող անհատի անհատական առանձնայատկութիւնները, նրա ֆիզիօլօգիական հակումները, նրա օրգանիզմի այս կամ այն թէ մշտական և թէ ժամանակաւոր տրամադրութիւնը։ Այդ բաւական չէ, բժիշկը շատ անգամ հեռանալով ընդհանուր բժշկական կանոններից, հետևում է իր սեփական փորձառութեանը, այս կամ այն հիւանդութեան մասին իր անձնական հայեացքներն ունի։ Նոյն հիւանդութիւնը երկու բժիշկներ բժշկում են, երկուսն էլ գուցէ սխալ կերպով, կատարելապէս տարբեր, միմեանց կատարելապէս հակառակ միջոցներով։

Նոյնը չէ՞ անում, միթէ, և չը պէ՞տք է անի արդեօք և մանկավարժութիւնը։ Եթէ մանկավարժութիւնը հաստատ գիտութիւն լինէր, բոլոր մանկավարժները, իրանց արհեստը գործադրելու ժամանակ, պէտք է հետևէին միակերպ, հաստատ, որոշ, ընդհանուր կանոնների։ Բայց, ընդհակառակն, մենք տեսնում ենք, որ իւրաքանչիւր մանկավարժ, հէնց որ հեռանում է թէօրիայից և մտնում է գործնականութեան մէջ, անմիջապէս շեղվում է ընդհանուր կանոններից և ստիպված է իր աշակերտներից իւրաքանչիւրին առանձնապէս ուսումնասիրել, ծանօթանալ նրա առանձնայատկութիւնների, նրա անհատական հակումների, նրա բնական տրամադրութեան հետ և ապա, այդ ուսումնասիրութեան համեմատ գործադրել իր թէօրիան, փոփոխելով անդադար մանկավարժական իբր թէ հաստատ կանոնները, համեմատ երեխայի անհատական առանձնայատկութիւնների։ Եթէ նա այդ չանի, նա մանկավարժ չի լինի, ինչպէս որ բժիշկը՝ բըժիշկ չը լինի, եթէ հիւանդի անհատական առանձնայատկութիւններին համեմատ չը փոփոխի իր բժշկելու միջոցները։

Ինչպէս ասացի, բժշկականութիւնը և մանկավարժութիւնը այն նմանութիւնն ունին, որ իրանք ճիշդ գիտութիւններ չը լինելով, երկուսն էլ հիմնվում են ճիշդ գիտութիւնների վրա։ Եւ այդ նշմարվում է ոչ թէ միայն այդ երկու արհեստների գործնական պարապմունքի մէջ, նրանց պրակտիկայի(7) մէջ, բայց և նրանց թէօրիաների հիմնական սկզբունքները, պրինցիպները (8) որոշելու մէջ էլ։

Բժշկականութիւնը չէր հիմնվի ճիշդ գիտութիւնների վրա, եթէ ընդունէր, օրինակ, որ ամեն մարդ ի բնէ, ծնվում է որոշ հակումներով դէպի այլ և այլ հիւանդութիւնները և ուրանար արտաքին աշխարհի ներգործութիւնը մարդու կազմուածքի վրա, կամ ընդունէր, ընդհակառակն, որ ամեն մարդ ծնվում է կատարելապէս առողջ և այսպիսով ուրանար մանուկի կազմուածքի մէջ թէ անհատական և թէ ստացական, այսինքն ժառանգական հիւանդային (պատալօգիական) (9) հակումները։

Նոյնպէս և մանկավարժութիւնը չէր հիմնվի ճիշդ գիտութեան վրա, եթէ ընդունէր որ մարդս յայտնի բարոյական վարդապետութեան վրա հիմնվելով, ծնվում է բնածին մեղքով, ծնվում է չար, ծնվում է մեղաւոր (Մովսիսական կրօն) և բարոյագիտութեան պաշտօնն է նրան բարոյականացնել, բարի, առաքինի դարձնել, կամ, ընդհակառակն, նա ընդունէր, մի այլ բարոյական վարդապետութեան վրա հիմնվելով, որ իւրաքանչիւր մարդ ծնվում է անմեղ, բարի, բայց արտաքին աշխարհը, արտաքին շըրջանը, մարդկային հասարակութիւնն է նրան փչացնում (Ժ. Ժ. Ռուսօ)։

Երկու հայեացքներն էլ, բնական գիտութիւնների հետազօտութեան տեսակէտից, պէտք է հնացած և սխալ համարել։

Ժամանակակից մանկավարժութիւնը, եթէ կամենում է հիմնվել բնական, ճիշդ գիտութիւնների վրա, պէտք է ընդունի որ մանուկը ծնվում է ոչ բարի և ոչ չար, այլ ունի իր մէջ և բարի և չար հակումները լատենտ, այսինքն քնած դրութեան մէջ։ Նրա բնաւորութիւնը հետզհետէ կը զարգանայ փոխադարձ ներգործութեամբ նրա ներքին, անհատական, ֆիզիօլօգիական կազմուածքի (որ գուցէ բաց ի ընդհանուր ֆիզիօլօգիական յատկանիշներից, ունի թէ վատ և թէ լաւ ժառանգական յատկութիւններ), և արտաքին, նիւթական և բարոյական աշխարհի։ Մանուկի բնաւորութիւնը կը կազմակերպվի այդ երկու ույժերի փոխադարձ ներգործութեան տակ։

Շրջանը, արտաքին աշխարհը ներգործելով մանուկի ֆիզիօլօգիական յատկութիւնների վրա, այս կամ այն միակողմանի ուղղութիւն կը տայ մանուկի բընաւորութեանը, կամ դէպի լաւը, կամ դէպի վատը, նրա մէջ քընած դրութեան մէջ եղած յատկութիւններից մինը աւելի բըթացնելով, միւսը աւելի սուր դարձնելով։

Մի բժշկական օրինակ. իմ մէջ հակումն կայ դէպի թոքերի բորբոքումն։ Քանի որ ես կապրեմ լաւ սենեակում, չոր բնակարանում, լաւ սնունդ կընդունեմ,— այդ հակումն կը մնայ իմ մէջ քընած դրութեան մէջ, չի զարգանայ և ես այսպէս գուցէ կը կարողանամ ապրել յիսուն տարի, բայց տեղափոխեցէք ինձ խոնաւ և մութ բնակարան, զրկեցէք ինձ լաւ սնունդից,—և քնած դրութեան մէջ գտնված հիւանդային հակումն իմ կազմուածքի մէջ շատ շուտ և միակողմանի կերպով կը զարգանայ։ Մի այլ օրինակ. ես, արուեստական կերպով աղլուխով (10) կը կապեմ աչքերիցս մինը և այդպէս կը մը-

(1) Վիճակագրութիւն։
(2) Անդամազննութիւն։
(3) Բնագիտութիւն։
(4) Ախտաբուժութիւն։
(5) Գործարանները։
(6) Տեսական։
(7) Գործնական։
(8) Սկզբունք։
(9) Ախտաբանական։
(10) Թաշկինակ։

Թ. Է.

ՖՈՒԳԱՐԱ ՀԷՔԻՄԻ

Ը.

ԽԱՉԻՐՃԻ ԳԸԶԸ

(1531 [illegible])

—Ա՛հ, — պաղըրտը Անթիա տը Մօնթէկիւ քէմալը մէսէրրէթլէ, — պէօյլէ՞ մի սէօյլէտի, գատը՛ն. պէօյլէ սէօյլէտիկինէ էմի՞նմիսինիզ։

—Էմինիմ, էֆէնտի, — ճէվապ վէրտի Մակի։

—Էյ սօնրա՞։

—Սօնրա, — տէվամ իթտի իխթիյար գատըն, — իլավէթէն սիւվալ իթտիմ. — «Լաքին Էկըլ գօնաղընըն սահիպի եանընտա գատար նա՞սըլ վարմալը։

«—Պու բէք գօլայ տըր, — ճէվապ վէրտի գաբթան Պրինէ, — Էկըլ գօնաղընըն սահիպի պու կիճէ սաաթ օնտա պէնի պէքլէր. պընըզ պու անախթարը. սօլ տօղրու Իւնէլի գուլլէտէն իւչ եիւզ ատըմ գատար ուզագտա գօնաղըն հէնտէքլէրինտէն պիրինտէ չալըլար արասընտա նիմ սագլը քիւչիւք պիր տէմիր գաբուընըն անախթարը տըր պու։ Մէզքիւր գաբուընըն արգասընտա եէր ալթընտա ուզուն վէ տար պիր եօլ վէ պու եօլըն էօթէսինտէ պիր նէրտիվէն պուլաճագսընըզ. իքի եիւզ այագ չըգարսընըզ. գարանլըգ վէ ուզունճա պիր տիվանխանէյէ կիրէրսինիզ. պու տիվանխանէնին ուճունտա վարտըղընըզտա, Էկըլ գօնաղընըն սահիպինին սալօնընա աչըլան վէ սօն Պարօն տը Վօտրէյին Թասվիրիլէ գաբալը օլան կիզլի գաբույը քէնտիսինին աչմասընա պէքլէրսինիզ։

«—Հէփսի պու՞ մը տըր, — սիւվալ իթտիմ։

«—Հէփսի պու տըր։ Պիր շէյ ունութմայասընըզ հա՛։

«—Սիզ բահաթ օլըն, մէրագ իթմէյին. մէնաֆիի շախսիյէմ իճաապընճա, հիչ պիր շէյ ունութմայաճաղըմ։

Պու սէօզլէր, շիւպհէսիզ, գաբթան Պրինէյի Թէէմին իթտիլէր, զիրա կէօզլէրինի եէնիտէն գաբայըպ, զաննը իտէրսին ույուտը։

Էլմի մուամիլէյհին եիւրէյինէ գօյտում, արթըգ չարըընթը եօգ իտի։ Էֆէնտի, օ պէքլէտիկինիզ ատամ ուսուլճաճըգ վէ գըվրանմագսըզըն եօլ միւշ իտի։

Պունուն իւզէրինէ անիտէ եօլա չըգտըմ, գաբթան Պրինէնին Թարիֆ իթտիկի եօլլարտան կէչտիմ, վէ իշթէ շիմտի նէ էմր իտէրսէնիզ իճրա իթմէյէ հազըրըմ, էֆէնտի, չու իւմիտ էտէ քի, եիւքսէք վէ գուվվէթլի հըմայէնիզէ մազհար օլաճաղըմ։

—Պու հըմայէ սիզէ տիրիղ օլունմայաճագ տըր, գարը, — ճէվապ վէրտի Էկըլ գօնաղընըն սահիպի։

Մակինին ուզուն հիքեայէսի նէ գատար միւտտէթ սիւրտի իսէ, օ միւտտէթ Անթիա տը Մօնթէկիւ նազարը Թէրէտտիւտ ու իշթիպահ իլէ տիք տիք մէրգումէյի սիւյիւճի գարըյա պագմըշ իտի։

Լաքին Մակի սէօյլէտիկճէ, մումայիլէյհ ատըղատէնին շիւպհէլէրի տաղըլմըշ օլուպ, հիքեայէնին խիթամընտա տա, մէրգումէնին եալան օլմատըղընա, վէ քէնտիսինէ սահիհէն խըտմէթ իթմէկէ գարար վէրմիշ պուլունտըղընա Անթիա Թէմամըյլա գէօպը իթմինան էյլէմիշ իտի։

Պունունլա պէրապէր մէրգումէ գոճա գարը՝ Անթիա տը Մօնթէկիւնին քէսկին պագըշըընտան ասլա միւթէէսսիր օլմայըպ, հիչ պիր վագթ կէօզլէրինի էօնիւնէ էյմէմիշ իտի։

Մումայիլէյհ ատըղատէ եէրինէ օթուրտը, վէ եալընըզ օլմատըղընը զանն իտէրսին ուննութարագ, Մակինին քէնտիսինէ կէթիրտիկի միւհիմ խապէր իւզէրինէ տէրին տէրին տիւշիւնմէյէ պաշլատը. պու խապէր «Բէտէր վէ էվլատը էլիմիզտէն գաչտըլար, լաքին պիզ բուհ եէտիմիզտէ տիր» քէլիմէլէրինտէն իպարէթ օլուպ, պունլարըն մանասընը քէնտիսի Թէմամըյլա անլայապիլիրտի։

Էկլանթին իսէ պու իպարէյէ ասլա տիգգաթ իթմէմիշ իտի։

Էկըլ գօնաղընըն սահիպի տիւշիւնճէլէրինէ տալմըշ իքէն, կէնճ գըզ խալէճանըլա մէմլու պիր տիգգաթլա մէրգումէ գոճա գարըյա պագմագտա իտի, զիրա մէրգումէ գատըն՝ կէնճ գըզըն էվվէլա խէվֆ ու տէհշէթինի մուճիպ օլմուշ իքէն, շիմտի օ գըզըն իւմիտ իթտիկինէ կէօրէ, գօնթըն մէրամլարընըն անիտէ իճրա օլունմասընա պիր մանի օլաճագտը։

Էկլանթին՝ Մակիյէ տիգգաթլա պագտըգճա, քէնտիսինտէ պիր իթմինան հըսս իթմէքտէ իտի։ Պիւյիւճի գարընըն կէօզլէրի կիզլի կիզլի գըզըն Թարաֆընա տէօնտիւքճէ, զաննը իտէրսին գըզ՝ պօզուլմուշ օլան օ չէհրէնին պիր վագթ կիւզէլ վէ տիլպէր օլան խաթլարը արասընտա պիր չէֆգաթ վէ մուհապպէթ էմարէսի կէօրմէքտէ, վէ Ֆէնա վէ ինսաֆսըզ պիր գարըտա իսէ պէօյլէ պիր պագըշ պուլունամայաճաղընա հիւքմ վէրմէքտէ իտի։

Պունտան մաատա Էկլանթինի գօնթ տը Կէպրիանըն օրտուկէօգընա կէօթիւրմէք իչին Էկըլ գօնաղընըն սահիպի եալընըզ պիր ատամա կիւվէնմէքտէ օլմայըպ, օ ատամ մէյտանտա օլմատըղընտան, պիզզարուր մէրգումէ գըզըն ալիմէթի Թէէխիր օլունաճաղը խայլիտէն խայլի միւհիմ էտիլ կէօրիւնիյօր իտի։

Իմտի Անթիա տը Մօնթէկիւնին իչի Փարգ իթմէք իւզրէ օլտուղը վէճհլէ, մէրգումէ կէնճ գըզըն, օ կիճէ Էկըլ գօնաղընտա գալմագ արզուսու իթմէք իչին բէք գուվվէթլի սէպէպլէրի օլուպ, պու սէպէպլէրի անգարիպ տնլըյաճաղըզ։ —Իմտի մէրգումէ գըզ իչին պիւյիւճի Մակինին միւրուտը հէր ճիհէթլէ էյի օլմուշ իտի։

Լաքին եալընըզ պիր իւմիտ քիֆայէթ իթմէզ իտի, Էկլանթին՝ Թէմամըյլա էմին օլմագ իսթէտիկինտէն, Անթիա տը Մօնթէկիւ միւթալէասընտան պիր ազ այըլարագ, պաշընը քէնտիսինտէն եանա չէվիրիր չէվիրմէզ, գըզ օնա տօղրու իլէրլէյիպ քէմալը ճէսարէթլէ տէտի.

—Էյ ճանըմ, մասամքի էն գիյաստէ գուվվէթինին գանուննընա իթաաթ իթմէք լազըմ տըր, արթըգ գարըշ տուրմամ, իսթէ պէն եօլա չըգմագա հազըրըմ։

Պատէհու Մակիյի կէօսթէրէրէք իլավէ իթտի.

—Պու գարը՞ մը պանա եօլտաշ օլաճագ։

Անթիա տը Մօնթէկիւ օմուզլարընը սիլքտի վէ սիւքիւթ իթտի։ Պու պապտէ վէրէճէյի գարար իւզէրինէ Թէրէտտիւտ իթմէքտէ իտի։

Մակի օ արա Էկլանթինէ եագլաշըր վէ պիր Թաճիր վէ խօշ սէսլէ տէտի.

—Կէնճ գըզ, պէնտէն գօրգմայընըզ, պէն սահիհէն իխթիյարըմ, չիրքինիմ, Ֆուգարայըմ, լաքին հէր նէ՞ գատար իխթիյար, չիրքին վէ Ֆուգարա իսէմ, Ֆէնա գարը տէյիլիմ։ Էէմին իտէրիմ սիզէ քի, պաթընըմ զանիրիմտէն ալա տըր։ Պիր ատամ բէք չարուգ վէ բէք չիրքին Թէլէ մուհաքէմէ իտէր իսէ, էքսէրիյա եանըլըր։ Էկէր սիզէ եօլտաշ օլուր վէ սիզի պիր եէրէ կէօթիւրիր իսէմ, պու մէմուրիյէթի սատըգանէ սուրէթտէ իֆա իտէճէյիմ, ալըղըմ էմրէ իթաաթ էյլէյէճէյիմ, լաքին սիզին պէնտէն չէքինմէյէ հիչ պիր սէպէպինիզ օլմայաճաղընը սիզէ վաատ իտէրիմ։

(Տէվամը)

նամ ամիսներով. միւս աչքս եր-
կուսի տեղը բանելով, նրա տե-
սողութիւնը կը սրվի ի մնաս ա-
ռաջինի, որի տեսնելու ընդունա-
կութիւնը կատարելապէս կը բը-
թանայ։

Նոյնը և մանուկի բարոյական յատկութիւնների հետ. իւրաքանչիւր մանուկի մէջ, անգիտակցաբար իրան համար, գտնըվում են քնած դրութեան մէջ և բարի և վատ հակումները։ Շփվելով արտաքին աշխարհի հանգամանքներին, այդ յատկութիւններից, այդ հակումներից մինը կարող է միակողմանի զարգանալ ի մնաս միւսի։ Նոյն երեխայի մէջ կան և լաւ և վատ հակումները. երեխան քաղցած է, նա ուտում է, բայց յանկարծ նա նկատում է որ մի այլ մանուկը, նրա եղբայրը, կամ նրա ծանօթը, լաց է լինում։ Ներքին ազդմամբ մանուկը ենթադրում է որ լաց լինող մանուկը այն պատճառով է լաց լինում, որ քաղցած է, որովհետև ինքն էլ քաղցած է,-և նա ինստինկտօրէն (11) մեկնում է լաց լինողին իր սեփական բերանից հանած հացի կտորը։ Նոյն մանուկը, երբ տեսնում է մի փայլուն առարկայ, ձեռք է մեկնում դէպի առարկան և սեփականացնում է իրան այդ առարկան, չուզենալով ոչինչ պայմանով յետ տալ այդ առարկան իր տիրոջը։ Հանգամանքներից, կամ արտաքին շրջանի ներգործութիւնից է կախված զարգացնել մանուկի մէջ մինչև ծայրահեղութիւնը կամ առաջին հակումը, որ բարի է, կամ երկրորդը, որ չար է։ Բայց երկուսն էլ կան նրա մէջ, առժամանակ, քընած դրութեան մէջ։

(Շարունակելի)

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐ ՏԻԿՆԱՑՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մեծապատիւ խմբագրապետ Տէր Թէրճիմանը Էֆքեարի պատուական լրագրոյ,

Ինչպէս որ արդէն յայտարարուած էր Ձեր պատուական թերթին միջոցաւ, Ընկերութիւնս միտադիր էր ժամ յառաջ վարժուհիներ հասցնելու համար ազգային ո՛ և է վարժարանի մէջ ուսումն ընդունած աղքատիկ օրիորդներէ դասարան մը կազմել, և իւր այս նպատակին ՚ի գործադրութիւն ամեն կողմ յարմար աշակերտուհիներ փնտռելէ յետոյ, չատ դժուարութեամբ կարողացաւ Պօլսոյ այլ և այլ թաղերէ տասն ու Պէշիկթաշէ երկու աշակերտուհիներ միայն գտնել։ Այս աշակերտուհեաց դասարանի պայմանագրին համեմատ ունենալիք ուսման վիճակի որոշումն Գործ. ժողովս չուզելով իւր առանձինպատասխանատուութեան ներքև առնուլ, մանաւորաբար հրաւիրեց Մեծ. Մեղպուրեան, Պէրպէրեան, Գուրգէն էֆէնտիները, որք ամսոյս 8ին Ընկերութեանս վարժարանին մէջ, մանրամասն հարցաքննութեան մի ենթարկելով ներկայացեալ տասն երկու աշակերտուհիները, անոնցմէ երկու հատ միայն գտան, որք մասամբ իւիք կարող էին համապատասխանել դասարանի պայմանագրին. և որովհետև այսքան փոքր թուով դասարան մը կազմել անկարելի էր, ցաւօք սրտի Ընկերութիւնս իւր մտադրած այս գեղեցիկ նպատակին իրագործումն պարտաւորեցաւ աւելի յարմար ժամանակի թողուլ և իւր ներկայ դպրոցն միայն յառաջ տանելու աշխատիլ։

Գործ. ժողովս պարտ անձին կը համարի այս առթիւ իւր ջերմ երախտագիտութիւնն յայտնել Մեծ. Մեղպուրեան, Պէրպէրեան և Գուրգէն էֆէնտիներուն, որք իրենց թանկագին ժամերն այնքան յօժարակամ ընծայեցին սոյն հարցաքննութեանց, միանգամայն իւր շնորհակալիքն այն ամեն պատուարժան անձանց որք իրենց այցելութեամբ պատուած էին նոյն օրն Ընկերութեանս վարժարանը։

՚Ի դիմաց կեդր. Գործադիր ժողովոյ Դպրոց-Տիկնանց Ընկեր.

Ատենադպիր	Ատենապետ
Թագուհի Գ.	Զապել Մ.
Պուլպուլեան	Ֆէնտէրճեան

ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Մեծ. խմբագրապետ Տէր,

Հաճեցէք Ձեր ազգօգուտ թերթին մի անկիւնն շնորհել ներկայ ծայտարարութեանս, կանխաւ ընդունելով մեր յարգանաց հաւաստին։

Ընկերութեանս երկրորդ տարւոյ շրջանի Երեսփ. Ժողովոյ առաջին նիստն տեղի ունեցաւ ներկայ ամսոյ 12ին կիւրակէ օրն ի սրահ Նարեկեան վարժարանին Բերայ. Նոյն Նստի Օրակարգի խնդրոց համեմատ Մամախմբի կողմանէ Նախ և առաջ Ընդհ. Ժողովոյն Ատենագիրն ներկայելէ զկնի, Երեսփ. Ժողովոյ Դիւանի ընտրութիւնն կատարուելով Մամախումբն դադարեցաւ յիւր պաշտամանէ ընդ որս Նորընտիր Դիւանն Նախագահելով Ժողովոյն սկսաւ պատագիլ Օրակարգի հետագայ խնդրոց լուծման, այսինքն թէ հիմնական և ներքին կանոնագրերն վերաքննել, և սակայն օրը տարաժամած լինելուն պատճառաւ Նորին վերաքննութեան շարունակութիւնն յաջորդ Նստի թողլով անմիջապէս Գործ. Ժողովոյ ընտրութիւնն կատարեցաւ և Նախկին Գործ. Ժողովոյ հաշուոյ քննութեան մասին Դիւանն Հաշուեքննիչ Մասնախմբի մը ընտրութիւնը առանձնեց և Ատեանը փակեցաւ ի ժամ 11 1/2 երկու շաբաթէ վերջոյն ի նիստ գումարելու որոշմամբ։

Արդ, ներկայիւս կ՚փութամք վերոյգրեալն առ Պատու. բաժանորդս ծանուցանելէ զկնի հրաւէր կարդալ Երեսփոխան Տեարց, որք ի կատարումն իւրեանց անդամակցական պարտականութեան ի նիստ գումարել բարեհաճին յառաջիկայ 26 սեպտեմբեր կիւրակէ օրն ի կեդրոնատեղի Ընկերութեան և ըստ սովոր պատուել ժողովս։

Ատեանը պիտի բացուի ի ժամ 6։

Օրակարգ

Ա. Ընթերցումն և վաւերացումն Նախորդ Նստի Ատենագրութեան,

Բ. Շարունակութիւն վերաքննութեան հիմնական և ներքին կանոնագրոց,

Գ. Համարատուութիւն Նախկին Գործ. Ժողովոյ,

Ի դիմաց Երեսփ. Ժող. Թորգ. Ընկ.

Ատենադպիր	Ատենապետ
Աւետ Զօրդուհէեան	Գ. Պօղոսեան

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Մալիյէ խազինէսի թահսիլաթ մէմուրլուղու ռիւթպեի ուլա սընֆը էվվէլի իլէ Ճէմիյէթը Բուռուսիյէ ազասընտան Սիւլէյման պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ,

Ճէմիյէթը Բուռուսիյէ ազալըղը՝ ռիւթպեի ուլա սընֆը սանիսի իլէ խազինէի Տարիհի պէյէտիյէ մուավինի սաբըգ Քէմալ պէյ էֆէնտիյէ,

Խարիճիյէ նէզարէթի մէքթուպի օտասը սէրխալիֆէսի Միւնիր պէյ էֆէնտիյէ ռիւթպեի ուլա սընֆը սանիսի,

Օտաի մէզքիւր սընֆը էվվէլ խուլաֆասընտան Նէպիլ վէ Սամի պէյլէր իլէ Մուհիտտին էֆէնտի վէ իքինճի սընֆ խուլաֆասընտան Բէշիր պէյէ ռիւթպեի սանիյէ սընֆը սանիսի,

Նէզարէթը միւշարիլէյհա էվրագ օտասը մուավինլէրինտէն Ընավէր պէյէ ռիւթպեի սանիյէ սընֆը սանիսի,

Թահրիրաթը խարիճիյէ էվրագ միւտիրի մուավինի Միհրդատ էֆէնտիյէ ռիւթպեի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի,

Թահրիրաթը խարիճիյէ սընֆը էվվէլ խուլաֆասընտան Շէրիֆ վէ Օննիկ վէ Ցովհաննէս էֆէնտիլէրէ ռիւթպեի սանիյէ սընֆը սանիսի,

Իքինճի սընֆ խուլաֆասընտան Ռուբէն Գարագաշ էֆէնտի իլէ Թէլէկրաֆ օտասընտա Բէշատ պէյէ ռիւթպեի սալիսէ,

Նէզարէթը միւշարիլէյհա ումուրը չէհպէնտէրի գալէմի միւմէյյիզի Նուրէտտին, վէ Թէրճէմէ օտասը խուլաֆասընտան Մուսթաֆա պէյլէր իլէ Թապիլյէթ գալէմի միւտիրի Սթավրաքի, վէ խարիճիյէ նէզարէթի թէրճէմանը Միքայէլ վէ հուգուգ միւշավիրլէրի քէթէպեսինտէն Նիգօլաքի էֆէնտիլէրէ ռիւթպեի սանիյէ սընֆը միւթէմայիզի,

Նէզարէթը միւշարիլէյհա ումուրը հուգուգիյէ օտասը միւմէյյիզի Թէվֆիգ, վէ էմանէթ մէմուրը Սրտոնդ պէյլէրէ ռիւթպեի սանիյէ սընֆը սանիսի,

Նէզարէթը միւշարիլէյհա ումուրը չէհպէնտէրի գալէմի խուլաֆասընտան Բասիմ, վէ Թապիլյէթ գալէմի խուլաֆասընտան Ձիվէր, վէ Թահրիրաթը խարիճիյէ խուլաֆասընտան Օննիկ Մազսուտ էֆէնտիլէրէ ռիւթպեի սալիսէ,

Խիւտավէնտիքեար վիլայէթի աշար վէ ազնամ նէզարէթի Պիթլիս աշար նազըրը սաբըգ Ալի Ռիզա պէյէ,

Էնգարէ վիլայէթի աշար վէ ազնամ նէզարէթի Եանեա աշար նազըրը սաբըգ Ալի Ազմի էֆ.յէ,

Սֆաքիա սանճաղը (Կրիտտէ) միւթէսարրըֆլըղը՝ Բէսիմ սանճաղը մուհասէպէճիսի սաբըգ Լէոնիտաս Վոլոնքա էֆ.յէ,

Այտըն վիլայէթի աշար վէ ազնամ նէզարէթի՝ Գասթամունի վիլայէթի աշար վէ ազնամ նազըրը Զիւհտի պէյէ,

Գասթամունի վիլայէթի աշար վէ ազնամ նէզարէթի՝ վիլայէթը մէզպուրէ մէճլիսը իտարէսի ազասընտան Սալիմ էֆէնտիյէ թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

—

Ռուսումաթ էմանէթի միւֆէթթիշլէրինտէն Բէսիմ պէյէ իւչիւնճի Մէճիտի,

Քիրէճ-Գաբու կէօմրիւկիւ նազըրը Ռամիզ պէյէ իւչիւնճիւ Մէճիտի,

Խարիճիյէ նէզարէթի մէքթուպի գալէմի միւմէյյիզի Մուսթաֆա Սապիթ պէյէ Թէպտիլէն իւչիւնճիւ Մէճիտի,

Գալէմը մէզքիւր տիկէր միւմէյյիզի Բէտֆ պէյէ տէօրտիւնճիւ Օսմանի,

Թահրիրաթը խարիճիյէ միւհիմմէ միւտիրի վէ սէրխալիֆէսի Ֆէհմի պէյէ իւչիւնճի Օսմանի,

Թահրիրաթը խարիճիյէ էվրագ միւտիրի Ֆէթհի պէյէ իւչիւնճիւ Մէճիտի,

Թահրիրաթը խարիճիյէ սընֆը էվվէլ խուլաֆասընտան Եուսուֆ պէյէ տէօրտիւնճիւ Օսմանի,

Թէրճէմէ օտասը միւմէյյիզի Պէհճէթ պէյէ իւչիւնճիւ Մէճիտի,

Պէլճիգա սէֆարէթի հարպիյէ նազըրը ժէնէրալ Կրանիւյէ պիրինճի Մէճիտի,

Ավուստրիա սէֆարէթինին Թաշլըճառա պոլընան գօմանտանը ժէնէրալ Ֆուգօլյէ իքինճի Մէճիտի,

Տէվլէթը միւշարիլէյհանըն 25-ինճի ալայընըն միրալայը Թրավէչէ իւչիւնճիւ Մէճիտի,

Քէզալիք տէվլէթը միւշարիլէյհանըն էրքեանը հարպ միրալայըմէրինտէն պիր զաթա տէօրտիւնճիւ Մէճիտի, վէ պիր սաքէրի պին պաշը իլէ Թաշլըճառա պոլընան գօմիսէրինէ տէօրտիւնճիւ Օսմանի նիշանը իհսան պույրուլմուշ տըր։

Ռումէլի տէմիր եօլլար թահվիլաթընըն՝ 1882 աղաֆրանկա հոկտեմբեր Զինճի կիւնիւ քէշիտէ օլունան 76ընճը գուրաասընտա գազանան նումէրօլարըն ճէտվէլը բէսմիսի տիր։

Նումէրօ	Ֆրանք	Նումէրօ	Ֆրանք	Նումէրօ	Ֆրանք
524891	300000	881920	1250	801871	1000
1204268	25000	1596316	»	1000656	»
698503	10000	1649040	»	1000659	»
801873	»	1660601	»	1004264	»
244902	2000	1664459	»	1232994	»
886512	»	11756	1000	1401445	»
1095178	»	64259	»	1517388	»
1116225	»	397599	»	1517389	»
1146806	»	397600	»	1517390	»
1146810	»	415581	»	1596317	»
64256	1250	524893	»	1596320	»
64257	»	524895	»	1642414	»
531190	»	531187	»	1643589	»
609733	»	696037	»	1701575	»
702854	»	698504	»	1948274	»
770990	»	744440	»	1975533	»
836144	»	770987	»		

400 ֆրանգ գազանան նումէրօլար տըր.

11757	250461	609735	790252	1004265	1262926	1552695	1664457
8	2	629546	3	1044686	7	1564856	8
9	3	7	4	7	8	7	60
60	4	8	5	8	9	8	1683091
12461	5	9	796951	9	30	9	2
2	320736	50	2	90	1381606	60	3
3	7	630861	3	1048691	7	1583396	4
4	8	2	4	2	8	7	5
5	9	3	5	3	9	8	1684556
24296	40	4	801872	4	10	9	7
7	397596	5	4	5	1401441	400	8
8	7	648601	5	1090106	2	1596318	9
9	8	2	836141	7	3	9	60
300	408156	3	2	8	4	1612711	1701571
42936	7	4	3	9	1445816	2	2
7	8	5	5	10	7	3	3
8	9	696036	843441	1094256	8	4	4
9	60	8	2	7	9	5	1744941
40	412011	9	3	8	20	1626651	2
50371	2	40	4	9	1449146	2	3
2	3	698501	5	60	7	3	4
3	4	2	845671	1095176	8	4	5
4	5	5	2	7	9	5	1756901
5	415582	702186	3	9	50	1633041	2
64258	3	7	4	80	1454246	2	3
60	4	8	5	1111221	7	3	4
203116	5	9	860976	2	8	4	5
7	477726	90	7	3	9	5	1829236
8	7	702851	8	4	50	1642036	7
9	8	2	9	5	1454471	7	8
20	9	3	80	1116221	2	8	9
213116	30	5	881916	2	3	9	40
7	524892	730401	7	3	4	40	1857381
8	4	2	8	4	5	1642411	2
9	531186	3	9	1146807	1463756	2	3
20	8	4	886511	8	7	3	4
224486	9	5	3	9	8	5	5
7	546856	744436	4	1204266	9	1643586	1915561
8	7	7	5	7	60	7	2
9	8	8	979221	9	1516526	8	3
90	9	9	2	70	7	90	4
226471	60	744711	3	1222211	8	1649036	5
2	591916	2	4	2	9	7	1948271
3	7	3	5	3	30	8	2
4	8	4	1000657	4	1517386	9	3
5	9	5	8	5	7	1660602	5
244901	20	770986	60	1232991	1552691	3	1975531
3	609731	8	1004261	2	2	4	2
4	2	9	2	3	3	5	4
5	4	790251	3	5	4	1664456	5

ՄՈՒԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Բէթէրսպուրկ ճիվարընտաքի պու քէրրէ Բրէօպրաժէնսքի ալայընտա մէնսուպ վէ պիրինին իսմի բրէնս Շաչօվսքի վէ տիկէրինին Մ. Սթօլիբին օլան իքի զապիթ պէյնինտէ սապանճա իլէ պիր տիւէլլօ վուգու պուլուպ Մ. Սթօլիբին կէօզսիւնէ պիր գուրշուն իսապէթ մազթուլէն էերէ սէրիլմիշ տիր։ Բրէնս Շաչօվսքի տախի աղըրճա եարալանըպ հայաթը թէհլիքէտէ իմիշ։

—

Եանեատան Նեօյօրք կազէթասընա պիր մէքթուպ եազըլըպ, պունտա կունիրձա հիւքիւմէթը մահալլիյէսինին սարֆ իթտիկի ղայրէթ մէտհ օլունմուշ, վէ ախիրէն գարթալ Տիւգօնըն թահթը գումանտասընտա պուլունան պիր հայտուտ չէթեսինին աաքիբը Օսմանլը թարաֆընտան թէհարրի օլունուպ տարմատաղըն խուլուսիք վէ եսիր իտիլէն իւչ քիշինին թախլիս օլունտըղը խապէր վէրիլմիշ տիր։

—

Կազէթամըզըն 1511 նումէրօլու նիւսխասինտէ Միւթէֆէրրիգա գըսմընտա, Քեօթահեատա պիր պօրա զուհուր իտէրէք, մէյվէ վէ մահսուլաթը սայիրէյի թէլէֆ իթտիկի եազըլմըշ իտէ տէ, օլ թարաֆտան ալտըղըմըզ մալիւմաթը մէվուզէյէ կէօրէ, պէօյլէ պիր շէյ վուգու պուլմամըշ, հաթթա մահսուլաթ տա ֆէյզլը ու պէրէքէթ իւզրէ օլտուղունտան ֆիյաթլար բէք ուճուզ իմիշ։

—

Պուլկարիստան տախիլինտէ էմլաքը պուլունանլարըն վէքեալէթնամէլէրինին Ալիյէ նէզարէթի թարաֆընտան թաստիգ օլունմասը սուրէթինէ Պուլկարիսթան հիւքիւմէթինին մուվաֆագաթ իթտիյի եազըլմըշ իտի։

Իշիտիլտիյինէ կէօրէ, մէզքիւր վէքեալէթնամէլէրին խարիճիյէ ումուրը հուգուգիյէի միւխթէլիթէ միւտիրիյէթի ճանիպինտէն տախի թաստիգ օլունմասընա գարար վէրիլմիշ տիր։

—

Ախիրէն Մէքքէ Շէրիֆինէ թային պույրուլան Աւնի բաշա հազրէթլէրինին Եէրինէ Հարպիյէ նէզարէթի միւհասէպաթը ումումիյէ նէզարէթինէ, Ընգարէ րէուֆի ֆէրիգի օլուպ Մօրրա կիտէճէք ասաքիրին լէվազըմ րիյասէթինէ մէմուր օլմագ իւզրէ Տէրսաատէթէ կէթիրիլմիշ օլան Հասան Ռիւշտի բաշա հազրէթլէրի թային գըլընմըշ տըր։

—

Մէշհուր տէնիզ խըրսըզլարընտան Խոնանի Արկիրի՝ կէչէն կիւն Գալաթատա կէզմէքտէ օլտուղը սըրատա տէրտէսթ իտիլմիշ տիր։

—

Ռումէլիի Շարգի վալիսի Ալէգօ բաշա՝ տախիլը վիլայէթտէ իճրա իթտիյի տէվր էսնասընտա քէնտիսինէ վէրիլէն 300 գատար արզուհալլարը թէտգիգ իչիւն պիր գօմիսիօն թային իլէմիշտիր։

—

Սօֆիա կազէթալարընըն պէյանընա կէօրէ, Պուլկարիսթան էմարէթի՝ վարնա լիմանընըն ըսլահը իչիւն 100.000 ֆրանգ թախսիս իթմիշ, վէ հէման ամէլիյաթա պաշլանըլմասի իչիւն հէյէթը միւքէլլէֆա տէրհալ 20.000 ֆրանգ սարֆընա միւսաատէ իթա օլունմուշ տըր։

—

Ֆասսա (Մարօգօսս) վագը Թանճատան չէքիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Ֆաս տախիլինտէ պիր թագըմ գապիլէլէր Ֆաս հիւքիւմէթի ալէյհինտէ մուխալէմաթա գըյամ իլէմիշ օլտուգլարընտան, թէճէտիպլէրի իչիւն իւզէրլէրինէ ասքէր սէվգ օլունմըշ տըր։

—

Ալաֆ. սեպտեմբերին 24ինճի բազար սապահըսը Մարսիլեա սօգագլարընտա տուվարլար իւզէրինէ «իւնթիլալ իճրա գըլընըզ» թարաֆընտան մուզիրր եաֆթալար եափըշտըրըլըպ, պունտա, հուրրիյէթ վէ միւսավաթըն արթըգ գուրու սէօզտէն իպարէթ գալմայաճաղը վագթը եագլաշմըշ օլտուղու, վէ պիր թագըմ պիւրժիւվաժիւնըլէրին վէ եախօտ հայտուտլարըն մէնաֆիյի վէ հըրսը ութամաը միւճրիմանէլէրի իչիւն տէյիլ իլլա ատալէթ, հուրրիյէթ վէ հէյէթը իճթիմայիյէճէ միւսավաթ տամամ իչիւն էօլմէյէ գարար վէրիլտիյի, վէ պու կիպի սաիր պազը թաշյիրաթը իխթիլալքեարանէ տէրճ օլունմուշ, վէ մէզքիւր պէյաննամէնին նիհայէթինտէ տէ, «հէյէթը իճթիմաիյէճէ օլան իխթիլալ չօ՛գ եաշասըն» իպարէսի տէրճ օլունմուշտըր։

Պէյաննամէի մէզքիւրը եազան վէ տագըթըլար եարըշտըրանլարը մէյտանա չըգարմագ մագսատըլէ իճրայի թահգիգաթ օլունմագտա տըր։ (Լէվանթ)

—

Նաքիտէն Տէրգօս կէօլինէ ագան սուլարը Սթանպօլա կէթիրիր պիր աթիգ սու եօլը հազգընտա պիր թագըմ կազէթալարտա պիր չօգ պահս օլունմուշ իտի։ Պու պապտա ալընան թաֆսիլաթըն տէրճի ֆայիտէտէն խալի կէօրիւնմէմէքլէ պէր վէճհը աթի նագլ օլունուր.

Մէզքիւր եօլ պիր պուչուգ մէթրօ եիւքսէքլիկինտէ վէ թագրիպէն 70 սանթիմէթրօ էնինտէ էյի խարճ իլէ ինշա օլունմուշ տուվարլարըն քէմէրէն միւրէքքէպ տիր։ Իշպու Թարիգ հէր նէ գատար իքի ուճլարընըն մէսաֆէսի 55 քիլօմէթրօտան իպարէթ իսէ տէ, ուզունլուղու 110 քիլօմէթրօ տըր։

Պու եօլըն պու գատար էնլիլիմի՝ օլ վագթըն միմարլարընըն չու գըրա տախիլի վատիլէրի եանտան թաագիպ իթմէլէրինտէն իլէրի կէլմիշ օլմալը, պազը մէրթէպէ էհէմմիյէթի հաիզ օլան իքի քէմէրին պիրի Եիլպ վէ տիկէրի Տայէ Գատընտա տըր։

Թարիգը մէզքիւր պիր քէմէր իլէ պաշլայըպ Ալի պէյ քէօյիւ վատիսինտէն կէչէրէք Քիւչիւք վէ Քեպէճի վէ Բիրինճի վէ Իմրուզ վէ Պէրկօս վէ Մէքի քէօյլէրինտէն կէչէրէք Մարմարայա ագան սուլարըն Դարատէնիզէ տէօքիւլէն սուլարտան այըրըլըր սիլսիլէի ճիպալը սագիրէնին էն եիւքսէք նօգթասը օլան Տայէ-Գատընա վասըլ օլուր։ Տայէ Գատընտա իքի պուչուգ քիլօմէթրօ ուզունլուղընտա պիր թիւնէլ օլուպ պու տա Նաֆի օլաճագ տըր։

Պաշգա եէրլէրին հէպսինտէ եօլ քէօփրիւլէրին թաշ պուլմագ իւզրէ թախրիպ իթտիքլէրի պազը եէրլէր միւսթէսնա օլմագ իւզրէ, սուհուլէթլէ թամիր օլունմագ գապիլ տիր։ Թարիգը մէզքիւր Տէրգօս կէօլինին տիկէր ճիհէթինտէ 8 քիլօմէթրօ մէսաֆէսինտէ վէ կէօլիւն իւսթիւնտէ թէքրար զուհուր իլէ պիր պուչուգ քիլօմէթրօ կիթտիքտէն

(11) Բնազդմամբ։ Թ. Է.

սօնղրա օրատա կէօլ սուլարընըն խսթինաէ Թագրիպէն 80 մէթրօ եուքսէքլիկինաէ պիրէքիպ կէօլլէշէն սուլարտան պիր միգտարընը տըր :

Պատէնտ Թարիգը մէզքիւր Բիզա ճէնէթիմէն Գըլըլ Տէրէնէ տօղրու կիտէր : Սթրանճանըն սօն գըսըմլարընտա ինէն երքինտիլէրին պաշլըճասը տախի պուլունա տըր · Եօլուն շու սօն գըսմը հադդընտա լայըըըյա ինճրաի քէշֆիյամէ օլունմամըշ տըր :

Միւհէնտիսլէրին խտապլարընա կէօրէ , պարը մէրթէպէ պու եաքրի եօլտան շօղ պէօյիւք խըթմէթլէր կէօրիւլէճէք տիր : Ջաննը ուստամպէ կէօրէ , պու ամիգ Թարիգ [illegible] օլունարագ խիթիմամ օլունտուղտա , Տէրգօզ կէօլինին Սթամպօլա ճէրէյանը իչին վագը օլաճագ մէսարիֆին պիր սիւլսի Թասարրուֆ խոլունաճագ տըր :

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՓԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 4 Հուլիս ·

Ինկիլ. էսհամը ինկ. Լիր.	100-½
Օսմ. էսհամը աչըլըշը	13-9/16
» » գարանթը	13-7/8
Խաթիգրաղ 65	13-3/4
» 69	14-1/4
» 71	76-
» 72	26-1/4
» 73	13-1/4
Օսմանլը Պանգասը	22-½
Ռուսիա խաթիգրաղը	84-3/8
Մըսըր ասըլ. մալթա հըսէ	70-½
» խաթիյասը	93-1/4
Տաիրա Սանիէ (Մըսըր)	71-3/4
Ռօչիլտ խաթիգրաղը (Մըսըր)	92-½
Մաճարիսթ. էսհամը 1877	101-3/4
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	-

Բարիզ 4 Հուլիս ·

Ֆրանսա էսհ. 3 % Փր.	81-62½
» » % 5	116-22½
Օսմ. էսհամը աչըլըշը	13-55
» » գարանթը	13-37½
Խաթիգրաղ 65 Փր.	80-
» 69	72-
» 73	66-
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի	62-25
Օսմ. Պանգասը	823-75
Գրէտի Լիօնէ	640-
Գրէտի Ֆօնսիէ	1555-
Լիօն ագսիօնը	1665-75
Սուէյզ ագսիօնը	2637-50
Ռուսիա 5 % 1877	89-5/8
Իթալիա էսհամը	89-50
Մըսըր Փօնս. մալթա հըսէ	359-37½
Մաճարիստան էսհամը	102-3/4
Եունան 6 % 1879	410-
Գամպիօ 3 այ վատէ	25-29

Վիէննա 4 Հուլիս ·

Աճիօ Ֆիօրին	-
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի	29-20

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ագշ. գար.		14-28
Պու սապահ աչըլըշը		14-18
Մըսըր մալթաչըլաէ. գար.		77-20
Պու սապահ աչըլըշը		77-10
Խաթիգր. 63 (մալթօն)		87-
» 65		80-
» 69 (ըմնար		71-50
» 72 (Պօն ամա թրէ.)		23-50
» 75		65-
Ռումէլի շըմէնտըֆէրի		59-
Ագչէ Փայիսի		9-
Բէչօր	Գրշ.	-
Հէվալէսիգ	»	35-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի Ժէնէրալ	7-13
Օթոմանլըլ պանգասը	9-
Սօսիէթէ Ժէնէրալ	5-20
Թրամվայ	3-35

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 գրշ.տան		Գշ. Բր.
Պէյազ մէճիտիյէ Փարասը		107-38
Մէթալիք	»	102-10
Պէշլիք	»	104-
Ալթըլըգ	»	124-25
Պաղըր	»	700-
Գալմէ		1080-
Ինկիլիզ լիրասը		108-38
Ֆրանսըզ ալթունը		87-30
Բօլ		89-33
Գրէմից ալթունը		51-15
Գարպօն գայմէսի		9-13

ԻԼԱՆԱԹ

Բուսումաթ Էմանէթինաէն կէլէն իլան ·

Բուսումաթ Էմանէթինին Պէյօղլունտա Թէրգ պաշընտա քէաին 19 նումէրօլու իքի կէօղ քէարկիր Փըռունըն գօնթրաթօսը միւտտէթինին պիր գաչ կիւնէ գատար խիթամ պուլաճաղը ճիհէթլէ , եէնիտէն պիր միւզայէտէյէ թալիպլէրի իճարը մուգարրէր օլաճաղընտան , վէ տէրունինտաէ պուլունան միւսթէճիրը սէնէվի 75 աատ Օսմանլը ալթունը քիրա իլէ խթիյաճըընա թալիպ պուլունտըղընտան , պունտան զիյատէ պէտէլը իճար իլէ խթիքրասընա րաղպէթ պուլունանլարըն Թարիխը իլանտան իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար Ճէմիյէթը Բուսումիյէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր ·

20 Յուլ. 98 3—2

Շէհր Էմանէթի Մէճլիսինաէն կէլէն իլան ·

Թօրթաշը պիմարխանէսինաէ մէվճուտ մէճանինին վէ խաստէմէ իչին միւզայէտէ իլզամ կէօրիւնէն մալիւմ էլ միգտար ապա վէ բանթալօն վէ եօրկան վէ չարշաֆ վէ չօրապ վէ նիմթէն վէ շինէլ վէ ֆէս վէ գունտուրանըն մէվճուտ նիւմունէսինաէ թէվֆիգէն միւնագասայը պիլ իճրա իչուն կիւլերին 30ընճը բէնճշէնպիհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկինաէն , իթայա թալիպ օլանլարըն միւթէայէր քէֆիլ վէ եախօտ թէէմինաթ ագչէլէրիլէ պէրապէր եէվմը մէզքիւրէ գատար Շէհր Էմանէթի Մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր : 2—2

21 Յուլ. 98

Մահքէմէի Թիճարէթ Իճրա տաիրէսինաէն կէլէն իլան ·

Միւթէվէֆֆա Մէհէմմէտ պէյ վէրէսէսինաէն Ֆաթմա հանըմ էֆէնտինին Բուսիա տէվլէթի թէպաասընտան եանգօ Մագրօբուլօյա օլան տայյընը մահքեմէսինին թէսվիյէսի իչին , հանըմը մումաիլէյհանըն Մասլագ ճատտէսինաէ 11 նումէրօլը պիր պապ խան վէ ախըր վէ 13 նումէրօլը տիւքքեան մա ֆրուն վէ 17 նումէրօլը պիր պապ գահվէ տիւքքեանը իլէ ֆէվգինաէ քէաին վէ 19 նումէրօլը պիր պապ խանէ վէ Թէրպիէն 164 տէօնիւմ վէ էթրաֆը երպատար թաշ տըվար իլէ մուհաթ տէրլանինաէ միւշթէմիլ միւթէմիտ մալիւմէ յի հավի քէպիր քէօշք վէ ախըր վէ սամանլըգ վէ քէպիր հավուզըլէ էշճարը միւսմիրէ վէ քիւլտամը մաղրուսէյի պաղ վէ պաղչէտէ արսէն միւթէսարրըֆէ օլըը սիւլս հիսսէսի չայխանը պունտան մուգատտէմ մէվգիի միւզայէտէյէ գօնուլարագ , Օսմանլը լիրասը 100 ղրշ. հիսապըյլա 364 տէօնիւմ պաղ հիսսէսի 36000 վէ 17 նումէրօլը տիւքքեան իլէ ֆէվգինաէ քէաին 19 նումէրօլը պիր պապ խանէ հիսսէսի 11500 վէ 11 նումէրօլը խան վէ ախըր վէ 13 նումէրօլը տիւքքեան մա ֆրուն հիսսէլէրի 20500 ղրշ. պէտէլլէր իլէ թալիպլէրի եօհտաէսինաէ գալմըշ , վէ թարիխը իլանտան իթիպարէն 31 կիւն խանի կէլէճէք Թըշրինը էվվէլին 23ինճի ճումա էրթէսի կիւնիւ սաաթ 10ա գատար 100աէ 5 զամմ գապուլ օլունարագ , զիքր օլունան եէվմ վէ սաաթտան սօնղրա արթըղ հէր նէ զամմ վուգու պուլուր իսէ գապուլ օլունմայըպ գարարը գաթիսի վէրիլէճէք , թալիպլի եօհտաէսինաէ [illegible] պարէր պուլունմագ [illegible] , զիքր օլունան հիսսէլէրին 100աէ 5 զամմըյլա միւսաթէրէ մէզքիւրէ զարֆընտա իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն վէ տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին Մահքեմէի Թիճարէթ իճրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր :

23 Յուլ. 98

ՍԷՀՀԷԹ ՔՈՒՎՎԷԹ

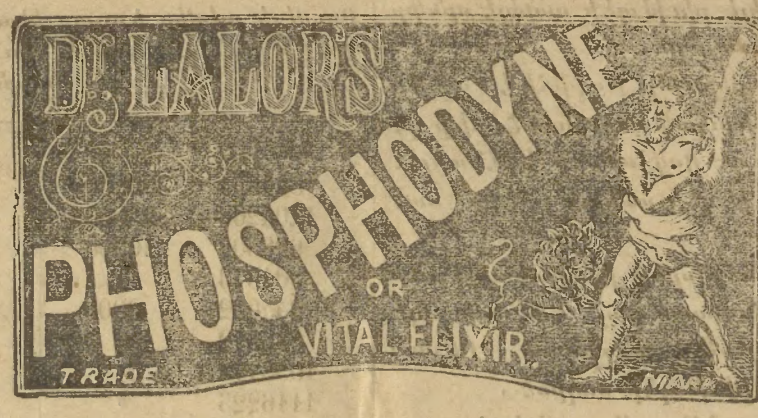

ՎԷ ՀԱՅԱԹ

Տօգթօր Ռ. Տ. ԼԱԼՕՐ 1862 սէնէսինաէ իչպու միւսթահզէրի իճատ իթմիշ ֆօսֆօտին խամիրի վէրմիշ տիր ·

Պու իլաճ մէմալիքը Օսմանիյէ վէ Հինտիսթան վէ Չին վէ [illegible]

ՏՕԳԹՕՐ ԼԱՐՕՐԸՆ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ

[illegible]

ՏՕԳԹՕՐ ԼԱՐՕՐԸՆ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ

[illegible]

ՏՕԳԹՕՐ ԼԱԼՕՐ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻՆԻՆ ԹԷՍԻՐԻ

[illegible]

Վէլէտէ ... [illegible]

[illegible] ՏՕԳԹՕՐ ԼԱԼՕՐԸՆ ՖՕՍ ՏԻՆԻ [illegible]

ԵԻՐՄԻ ՍԷՆԷԼԻՔ ԹԷՃՐԻՊԷԼԷՐ

[illegible]

ՏՕԳԹՕՐ ԼԱԼՕՐԸՆ ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ չիշէ 4 վէ 6 վէ 11 չիլինէ սաթըլըր : [illegible] 1862 [illegible]

ԻԼԱՆԸ ՄՈՒՀԻՄՄ

[illegible] ՖՕՍՖՕՏԻՆԻ [illegible] ՏՕԳԹՕՐ ԼԱԼՕՐ [illegible]

ԵԷՓԻՐլէր ՖՕՍՖՕՏԻՆ [illegible]

ՏՕԳԹՕՐ Ռ. Տ. ԼԱԼՕՐ

Թարաֆընտան իմալ օլունմաշ տըր :
Պէյ Համլամ 32 Նօ. Կէյսֆօրտ Սթրիթ ,

ԼԸՆՏՆ Ն. ՌՒ. ԻՆԿԼԸՆՏ

Ֆօսֆօտինին սահիպի վէ մուճիտի ·

Սթամպօլ, Գալաթա վէ Պէյօղլունտա պէօյիւք էճզախանէլէրինաէ պուլունուր :

Իզմիր, Բուսմանիա վէ Գահիրա իչին աճէնթէ [illegible]

ԷՏՄՕՆՏ ԳԱՐՌԻԱՆԱ

Ռումանի ինկիլիզ մաղազասը Նօ. 93 վէ 97 , Նիւքոէք Գալըմբրոտա [illegible]

Գալաթա

EM. J. MERTZANOFF

ԷՄ. Ժ. ՄԷՐՃԱՆՕՖ

ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Ն. 17 ՀԱՃՕՊԱՇԼՕ ԽԱՆ Ն. 17

ՍԹԱՄՊՕԼ

ՏԻՔԻՇ ՄԱՔԻՆԱԼԱՐԸՆՏԱ ԳՈՒԼԼԱՆԸԼՄԱՂԱ ՄԱԽՍՈՒՍ

ԵԷՆԻ ԻՓԼԻՔԼԷՐ

COTON DE LUXE.
ԲԱՐԼԱԳ ՊԱՄՊՈՒՔ

Թէրպիէ վէրէն պէնզէյին իփլէրին չէրխիւ [illegible] տըր : ՃՕՆ ԳԼԱՐԳ վէ ԳՈՒՄԲ. ԿԼԷՍԿԱՈՒ

ԹԷՄԻԶ ՔԷԹԷՆ ԻՓԼԻՔԼԷՐ

Բէք գիյմէթէ աալընըրը օլմագ [illegible] գուլլանըլմագ իչին 500 եարտալըղ մագարալար : ՌՒՄ. ՓԱՐՔԸՐ վէ ՕՂՈՒԼԼԱՐԸ ԼԻՃՊԸՐԸՆ

Բայքըթլու միւշթէրիլէր պու էմթաայը բէրաքէնտէ օլարագ Սթամպօլուն հէր պէօյիւք պազարլարընտա մաղազալարընտա պուլաճագլար տըր :

Տ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ ԷՃԶԱԽԱՆԷՍԻ

Սթամպօլտա [illegible] 12 Ն. իլէ միւրաքգամ տըր ·

[illegible]

[illegible]

ՄՈՒՀԻՄՄ ԻԼԱՆ

[illegible] 7357 [illegible]

ՀԱՅԱԹ ՎԷ ԹԷԳԱՅՈՒՏ ԻՐԱՏԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՍԸ ՏԸՐ

ԳՈՒՄՊԱՆԵԱՆԸՆ ՆԱԳՏ ՍԷՐՄԱՅԷՍԻ

12 500 000 ՖՐԱՆԳ ՏԸՐ

[illegible]

1. Ազիտին (1) [illegible]
2. Թէգայիւտ իրատըրը ,
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible] (2) [illegible]
6. [illegible]

[illegible]

Տէրսաատէթ պանքէրլէրինաէն Մ. ԼԸԹԷ ՖԻ , ՎԻԳԹՕՐ [illegible]

Սթամպօլտա ԱՖԷՆՏԻ [illegible]
ԱՆՏՕՆ ԱՆԱՆԵԱՆ
Պաղչէ գաբուսընտա Ն. 15

[illegible]
(Ք. ԲԻՅՕՆ) ՄՕՐԻՑԻՕ ՖՐԱՆԳԻ
Գալաթա Սըվանէը [illegible] խան Ն. 3.

[illegible] Մ. Լը Տ. Շ. [illegible]

[illegible]

---

(1) [illegible]
(2) [illegible]